

Kjære venner

En god dag på skolen

Jeg har fått en liten venninne. En dag stakk hun sitt lille herlig ansikt inn av døren og smilte stort. Hun kom rett fra skolen i sin fine skoledress.

Er du så glad i dag? spør jeg

Ja, for i dag slo ikke frøken meg!

Det var en god dag på skolen, som måtte deles.

Slår hun andre dager da? - spør jeg, Hun nikker energisk og sier «hver dag», og så pludrer hun videre rundt meg med et stort smil. Dette var en god dag!



Samtidig har vi innlagt her en 13 gammel pike i sjuende klasse. Hun kom inn med store magesmerter. Neste dag var det ikke magen men halsen, som gjorde det vanskelig for henne å puste. Her lå det noe under! Det viste seg hun kom inn med en skadet hånd, etter et kraftig slag med stokken til læreren. Senere kom det fram at hun stadig var blitt slått av læreren på skolen helt siden tredje klasse.

- Når blir du slått, er det når du bråker? – spør jeg.
- Nei, det er når jeg skriver feil eller ikke forstår.

Her skal lærdommen bankes inn! Men hjelper det? Det førte til at hun de siste tre månedene hadde isolert seg, ikke gått ut av klasserommet med de andre. Hun skammer seg over at hun blir slått. Sover lite, spiser lite. Ingen hjemme hadde hun fortalt det til, ingen venner snakket hun med.

Men så var hun heldig med dagen hun ble innlagt. Det var Nepals Grunnlovsdag! Dagen da alle politiske ledere går rundt sammen med politisjefen, til alle pasientene på sykehuset og deler ut frukt og kjeks. Da de kom til hennes seng, fortalte bestefaren dem hva som hadde skjedd på skolen. Dermed tok de høye herrer kontakt med skolen og læreren. Til slutt var det en annen som skammet seg. Skammen ble plassert på rette sted.

Det er forbudt å slå barn i skolen i Nepal nå. Men det tar lang tid før en slik ny lov får følger i landsbyskolene. Lærerne har vokst opp under piskens selv, hvordan skal de ellers holde disiplin eller få respekt? Noen foreldre oppfordrer også lærere til å slå, så ungene kan få lært noe.. Det er et kulturskifte og lærerne har ikke fått nye redskap, fremdeles går de med pinnen i klasserommet som sitt viktigste redskap.

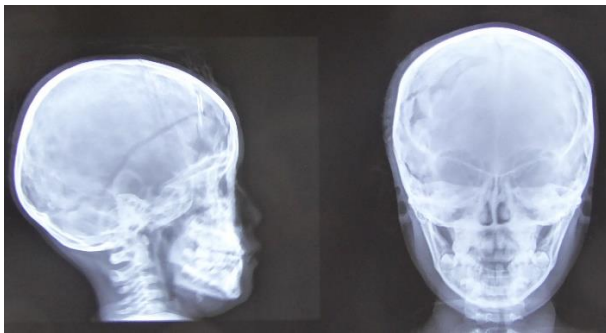
Hull i hodet

De fleste skadene vi møter her er fremdeles hos folk som har falt ned, enten fra trær eller fra stup. Men det blir stadig flere trafikk-ulykker også:

Lille Sugam er åtte år gammel. Han og familien har nylig kommet til kristen tro, og de tilhører en kirke vi har blitt litt kjent med i nabodistriktet. Pastoren der henviser ofte pasienter til oss. Nå kom pastoren sammen med faren til Sugam, og hadde med penger som menigheten på kort varsel hadde samlet inn som bidrag til behandlingen her. Å være hyrde for sin flokk her betyr mye mer enn bare et åndelig ansvar.

Sugam hadde fått sitte på med en traktor på veien hjem fra butikken. Ikke så lurt nå på slutten av monsunen, veien var ødelagt av regnet, traktoren veltet og gutten fikk en hodeskade og brakk armen. Han var bevisstløs, kastet opp, og de nådde fram hit med ham neste dag.

Ved ankomst hadde han et stort, skittent sår i hodet som blødde, og et stygt armbrudd. Fra såret i hodet rant det ikke bare blod, men også klar væske. Da er det lekkasje av hjernevæske, «cerebrospinalvæske», som tegn på at skaden går inn på selve hjernen. Vi anbefalte dem å reise til et større sykehus i Katmandu, for en slik lekkasje bør lukkes så fort som råd. Men svaret var som så ofte: «Vi har penger nok til å betale for oss på et slikt sykehus. Kan dere ikke prøve her? Vi kan ikke dra noe annet sted.»



Rtg. bildet viste diverse brudd på hjerneskallen. Vi tok ham til operasjonsstua for å prøve å få lukket hullet i hjernehinnen. Det klarte vi ikke, hele tinningen var splintret i mange små biter.

I stedet sydde vi «skalpen» utenpå skallen så tett vi kunne, og det samme med huden. Ville det få slutt på lekkasjen?

Armen hadde et stygt brudd. Det måtte opereres i samme narkose, og vi satte inn en stålpinne for å holde bruddet på plass. Dagene etter operasjonen var spennende. Den første postoperative dagen kastet han opp fire ganger, og vi var redde for at han var i ferd med å utvikle høyt trykk i hjernen. Men det gikk over. Og deretter gikk det så bra! Lekkasjen av hjernevæske stoppet etter operasjonen, armbruddet kom fint på plass, og etter hvert grodde såret i hodet.

Her sitter far og sønn en uke senere og bare venter på at han skal kunne tåle bussturen hjem på regntids-veiene her.



En vrang fødsel



Teamet som kjempet sammen en natt. De sjeldne komplikasjonene kommer noen ganger i kø. Denne natten opplevde Erik for tredje gang på alle disse årene en uterus invaginasjon. – Og to av dem har Dr. Keshab vært med på.

Hva skjedde? Uterus invaginasjon betyr at uterus vrenger seg ut, kommer ut med innsiden ut, etter at barnet er født. En riktig vrang fødsel! Da er kunsten å få den inn igjen på plass, med rette siden ut! Man trenger å kjenne de rette grepene, og det er greit å ha lest boka på forhånd, for da er det travelt. Pasienten går i sjokk og de har ikke mye tid på seg. Men her sitter mor med sitt første barn og mannen som er lykkelig over at hun overlevde. Lærdom for både doktorer og pasient, for hun er sykepleier på en lokal fødeklinnikk i nabofylket!

Verdens mest verdifulle

Det er rundt fødsler vi opplever de meste dramatiske tingene her:

Maya var tredje gangs fødende, og innlagt på den lokale Helseposten med kraftige rier. En nabokvinne var innlagt samme sted, også hun i fødsel. Men begge fødslene stoppet opp, og den andre familien la i vei til sykehuset. Hun fødte normalt her kort etter ankomst.

De ansatte på Helseposten mente Mayas fødsel enkelt ville kunne skje der siden hun hadde født før, og motiverte dem til å bli. Utpå ettermiddagen fikk hun en svær blødning og fødselen stoppet helt opp, men de kom seg ikke av gårde før seint på natta. Da de til slutt fikk tak i en bil for å kjøre til sykehuset, var veiene så oppbløtte av regn at det tok mye lenger tid enn vanlig. Ved ankomst her neste morgen var Maya åpenbart dårlig, kaldsvett, unormalt øm i magen og uten rier. På ultralyd så vi et dødt barn utenfor livmoren, og blod i magen. Da har livmoren revnet og også morens liv er i fare. Eneste behandling er øyeblikkelig operasjon.

Det er alltid skummelt å gjøre slike operasjoner. Vi tømte magen for blod og fant en svær flenge dypt ned på baksiden av livmoren. Heldigvis lot den seg lukke uten at det ble nødvendig å fjerne hele livmoren, for det har ikke vi som er her nå gjort før. Blødningen stoppet. Hun fikk fire blodoverføringer i alt. Ville hun overleve, og komme hjem til sine to små døtre som besteforeldrene passet mens mannen var med henne hit?



Det har vært noen hyggelige morgenvisitter hos Maya. Hver dag har hun vært litt sprekere, og hatt litt mindre vondt. Her har det gått en uke, hun spiser brukbart og går små turer i korridoren. Planen er å reise hjem om to dager. Det gjør vondt i såret på humpete veier, men så møter hun døtrene igjen. Da er målet nådd. Livet til en småbarnsmor er det mest verdifulle i verden.

KULL 2 av sykepleierstudenter

*Forventning.
Ser dere en hane i hønsesklokken?*



I de fire første kullene som ble utdannet sykepleiere i Nepal, var det gutter blant dem. Men så var det noen i departementet som mente det ikke passet for gutter å bli sykepleiere, så de ble stoppet. Men nå er det heldigvis igjen åpnet for gutter igjen!

Vi er heldig å få en gutt nå, det første året det er åpnet for dem igjen. Han har vært målbevisst lenge på at det var nettopp sykepleier han ville bli. Tøft av en 18 åring å velge å gå mot strømmen inn i et kvinnedominert yrke!

Velkomstdansen!



Første kull hadde et flott kulturelt program for å ønske de nye studentene i andre kull velkommen!

Foto: Liv Wendel

Sykepleierskolen vokser og trenger mer plass



Selv om vi har bygget i alle disse årene, har vi fremdeles behov for mer plass.

Denne gangen til sykepleierskolen.

Første etasje som vi ser her, ble bygget for tre år siden. Men vi trenger to etasjer til!

Nå vil vi igjen gå i gang med bygging, og håper å bli ferdige til våren.

En ekte guru

Vi har fortalt om ham før: Dr. VD Sharma er den erfarne psykiateren fra Katmandu som i sin tid hjalp oss med å starte Lalu Pate Klubben, alkoholiker-arbeid i Okhaldhunga. Han er på inspirasjons-besøk her et par ganger i året:



Her sitter han i stua vår en kveld med leger, sykepleiere, direktør og andre rundt seg, og trollbinder med utlegninger om hva som skjer når en bølge av selvmord går som en epidemi gjennom et ungdomsmiljø, og deretter farene ved den svære generasjonskløften som nå åpner seg mellom gamle og unge i Nepal. Vakthavende lege sitter med sin middagstallerken i fanget foran, nettopp kommet fra Akuttmottaket og derfor for sent til vårt felles måltid.

Nytt team i Okhaldhunga.

Som mange vet, forlot direktør Tuk sin stilling i juni. Det er bakgrunnen for nok en utskifting:



En tid for inngang.

*Dette må sies å kunne
være et historisk
kaffeselskap i vår stue.*

Og en tid for utgang.

Her sitter våre arvtagere, John og Sally til venstre for Erik. Deretter sitter den nye rektor på Sykepleierskolen sammen med sin mann, som også er i ferd med å søke lærerjobb i området. Midt imot sitter Roshan som kom fra Tansen og har vært fungerende direktør i sommer, og ved hans side sitter vår nye direktør Yub Raj. Deretter sitter Clare Grimble, som nå er på plass som vår nye Fysioterapeut og skal lede landsbyarbeidet for de funksjonshemmede. Tilslutt finner dere Liv Wendel, Normisjon utsending til vest Nepal i et kvinneprojekt i UMN. Mange av oss her i Okhaldhunga setter sitt håp til at det skal bli flere kaffekopper for henne i Okhaldhunga fra neste sommer!

– Og i dette bildet er det vi som er på vei ut av det gode selskap.

Takk til Roshan og ta vel imot Yub Raj!



Yub Raj Acharya, 45 år, er vår nye direktør.

Tannlege Roshan (i blått) fra Tansen hospital, tilbød seg å komme til Okhaldhunga som direktør inntil vi fikk ansatt en permanent.

Etter at direktør Tuk forlot arbeidet i juni, ble det et stort tomrom med forvirring.

Okhaldhunga vil for alltid være takknemlig for hans enorme hjelp gjennom sommeren!

Etter en lang prosess ble Yub Raj Acharya valgt som ny direktør for Okhaldhunga sykehus. Han kommer fra vest Nepal og har vokst opp i en høykaste hindu familie. Han fullførte 10. klasse, noe som var et mål for faren hans. Selv hadde faren bare fullført klasse 8. Med tiende klasse mente faren at sønnen ikke kunne nå lenger. Og slik så det ut. Jordskjelvet i 1988 satte en stopper for mye, så i stedet for videre skolegang ble han lærer, men fortsatte likevel senere til en master i helseadministrasjon.

Som liten kjente han på en sterk motstand mot hinduistiske ritualer og symboler. Da han reiste til en skole i Tansen for å studere administrasjon, fikk han en lærer som sa at all ledelse kan vi lære av en som het Moses som ledet et helt folk gjennom ørkenen. Om noen vil lære mer av hans erfaring, kan de lese om han i en bok som heter Bibelen. Yub Raj spurte etterpå hvor han kunne få tak i den boka og ble vist en butikk. Han begynte ivrig å lese fra første side, men skjønnte ingen ting. Da han spurte læreren igjen hva som var poenget i den boken, sa læreren at det burde han gå til kirken for å høre om.

Han fant veien til kirken neste lørdag, - og neste og neste. Der ble hele boken åpnet for han og han fant veien til Kristus. Senere fant han også sin kone i den kirken. Det kostet mye å bli kristen, gjennom lang tid ble han avvist av sin familie. Men han kom tilbake til sin landsby sammen med et team kristne som gjorde mye godt, og etter det ble han godtatt som sønn igjen.

I dag har han to nesten voksne barn og kone som bor i Kathmandu. Kona vil komme etter for å bo her. Hun er sykepleier, så her kan de gjøre en tjeneste sammen. Han har tidligere arbeidet ved to ulike misjonssykehus i vest Nepal.

Vi tar imot han med stor takknemlighet, til han selv, og til vår Herre som har sett oss i vårt behov og hørt vår bønn.

Rampebilde

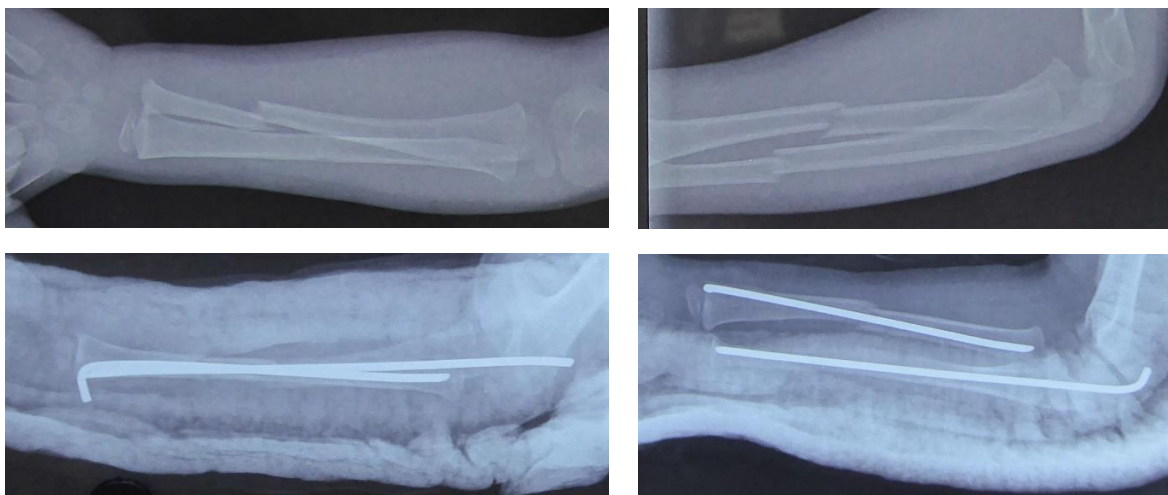
Vi har vel vist bilde av alle de nye sykehusbygningene her i OT. Men hvordan flytter vi dårlige pasienter mellom etasjene, f.eks. når en fødsel har stoppet opp på fødeavdelingen i 3. etasje, og pasienten må fort til operasjonsavdelingen i 2. etasje for keisersnitt?

Pga upålitelig strømforsyning kan vi ikke basere oss på heis. Derfor har vi laget et stort system av stål-ramper, så sengene kan trilles mellom etasjene. Det går fort og greit.



Kirurgi og kultur-kræsje

En sherpa-familie kom til oss med sin 8-åring som hadde falt ned og brukket armen. Det måtte opereres. Det tekniske med operasjonen gikk ganske greit, men narkosen bød på komplikasjoner: Først fikk han kramper da vi prøvde å legge ham i narkose, og så trengte han helt usedvanlig store doser ketamin, narkosemiddel, for å sovne.



Bruddet ble redusert, og så stabilisert med stålpinner.

Etterpå prøvde vi å finne ut med foreldrene om hva som kunne være årsaken til problemene vi hadde støtt på:

- Hadde han kanskje hatt epileptiske anfall før, som kunne forklare at han fikk kramper under narkosen? – Neida. Ordet for epilepsi kjente de, og noe slikt hadde han aldri hatt. Men så forklarte de at en ånd fra jungelen noen ganger plaget ham. Hver gang noen i landsbyen slaktet eller sparket en høne, slo ånden gutten så han ble helt stiv i kroppen og mistet bevisstheten. Men det syntes de ikke hadde noe med sykdom eller medisiner å gjøre.
- Så prøvde vi å finne ut hvorfor han trengte så store doser med narkose-medisiner. Det er noe vi ofte ser hos alkoholikere, der langvarig alkoholbruk har økt leverens kapasitet til å bryte ned både alkohol og en del medisiner. Vi vet at mange i sherpa-folket anser alkoholbruk som en del av sin identitet, og nok kan gi det til små barn også. Kunne det henge slik sammen? – Nei, det trodde de ikke. For nå var det så lenge siden han hadde fått alkohol. Kanskje over et år siden de sluttet å gi ham det regelmessig. Men tidligere, da han var liten, ja da så...

Nå diskuterer vi med foreldrene om han skal settes på epilepsi-medisin, og prøver å legge inn noen vektige ord om at ikke engang sherpaer har godt av alkohol i ung alder.

Leprapasient finner veien til Han som rørte ved dem.

Chandra er døv, og dro tidlig ut fra Okhaldhunga for å skaffe seg et levebrød, og endte som mange andre her opp i India. Han dro til Assam, like ved en te-hage. Der fant han en kone. Hun kunne ikke snakke, men det syntes de passet bra ettersom han ikke kan høre. De har to barn under 14 år sammen, til stor glede for dem begge.

Men Chandra fikk stadig flere sår på bena, og naboene ble mer og mer uvennlige og holdt avstand. I sin fortvilelse dro han hjem til sin bror i Okhaldhunga. Broren hans og flere andre hadde kommet til kristen tro, og en ny kirke var blitt til. En dag ville Chandra være med dem, i håp om at den Gud som familien hans hadde funnet, kunne helbrede sårene hans. Der møtte han en leder fra vår menighet, som besøker dem hver uke. Han tok Chandra med seg til sosialkontoret hos meg. Da kunne mitt øye, som har vært på leprasykehus i Bhutan i mange år, se det med det samme. Her var det en leprapasient som var kommet til rette sted.

Tester ble gjort, og det yret med leprabasiller. De hadde de fått leve i fred i huden hans i mange år. Etter to uker på sykehuset har han nå fått medisiner så han er ikke lenger er smittsom. Han har lært å stelle sårene sine og ta vare på hender og føtter som hadde svært lite følelse igjen. Sårene helet fort på behandling, og huden ble mykere.



Clare Grimble, vår nye fysioterapeut, som også har jobbet blant lepra-pasienter tidligere, kunne hjelpe ham.

*Alt måtte læres gjennom å **gjøre**, fordi han er så tunghørt. I dag kom kirkens tjener tilbake, betalte regningen hans og tok han med hjem til broren igjen.*

Nå vil han tilbake til sin familie i Assam og ta dem med til Okhaldhunga til jul. Han reiste hjem med masse medisiner og nytt håp.

I ett år må han ta regelmessig medisiner.

Slik helbreder fremdeles vår Herre de urørlige, gjennom sitt legeme på jord, kirke og sykehus.

Forsikring

Nepals myndigheter introduserer noe nytt og viktig i disse dager:

Et offentlig forsikrings-system, der alle familier kan sikre seg gratis helsetjenester ved å betale en årlig forsikringspremie. Dette er viktig for Okhaldhunga sykehus, for det betyr at behovet for Pasientstøttefondet vårt antagelig vil kunne bli mye mindre i fremtiden. I beste fall er dette en spe spire som kan utvikle seg til et slags trygde-system. Det kan bety mer trygghet for de minste. Vi håper. I mellomtiden skal vi fortsette å bruke pasientstøttefondet til å behandle de fattigste.

*Store, nye ting skjer:
Her fra den høytidelige
åpningen av forsikrings-
systemet i Okhaldhunga.
Distriktets eget
parlamentsmedlem taler,
og helt til høyre sitter
Okhaldhunga Sykehus sin
nye direktør, Yub Raj
Acharya, som tiltrådte for
en uke siden!*



Besøk hjemmefra

Jammen kom det noen hit fra vår hjemmemenighet, Haslum! Det var ildsjelene fra Østfold Normisjon, Sverre og Marit som arrangerte tur hit igjen. Og blant deltagerne var også tre av våre gamle venner og naboer fra Haslum. Ekstra hyggelig:



Til venstre er hele gruppa, både østfoldinger og Haslum-folk samlet foran sykehuset. Over underviser jurist Olav Molven for sykehusets og sykepleierskolens ansatte om pasientrettigheter i Norge, noe han har jobbet med mesteparten av livet. Stadig mer relevant også i Nepal.

Farvel til monsunen

Monsunen er toppsesong for insekter. Denne «Røde Kniplingvingen» hadde vi ikke sett før. Vakker.



Hilsen Kristin og Erik

PS. Gå gjerne inn på siden «Kristin og Erik i Nepal» og få med deg de siste oppdateringene fra Okhaldhunga der.

Hjelp oss å fylle de nye bygningene med gode tjenester for folket i Okhaldhunga.

Da brukes Normisjons kontonummer: **1503.02.13537.**

Overføringen må merkes: «Okhaldhunga Sykehus, Nepal»